

Büyük Önder Atatürk'ün Ebediyete İntikalinin 82'nci Yılı

Askeri ve siyasi dehasıyla Türk ve dünya tarihine adını altın harflerle yazdıran Mustafa Kemal Atatürk, 10 Kasım 1938'de Dolmabahçe Sarayı'nda saat 9'u 5 geçe hayata gözlerini yumdu. - 09.11.2020

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve önderi Mustafa Kemal Atatürk, 57 yıllık yaşamında milletin ve vatanının bağımsızlığı için girdiği her mücadeleyi askeri ve siyasi dehasıyla zaferle taçlandırdı.

Büyük Önder Atatürk, 1881'de Selanik'te dünyaya geldi. Annesi Zübeyde Hanım'ın arzusu doğrultusunda ilköğrenimine Hafız Mehmet Efendi'nin mahalle mektebinde başlayan Atatürk, daha sonra babası Ali Rıza Efendi'nin isteği ile geçtiği Şemsi Efendi Mektebinde ilkokulu bitirdi.

Ortaokul eğitimi için gittiği Selanik Mülkiye Rüştiyesinden kendi isteğiyle ayrılan Atatürk, öğrenimini Selanik Askeri Rüştiyesinde sürdürdü. Bu okulda matematik öğretmenliği yapan Yüzbaşı Mustafa Efendi, Atatürk'ü sınıftaki diğer Mustafalar'dan ayırmak için üstün yetenekli öğrencisine ikinci ad olarak "Kemal" ismini koydu.

Mustafa Kemal, Selanik Askeri Rüştiyesini bitirdikten sonra Manastır Askeri İdadisinden ikincilikle mezun oldu. Askeri öğreniminin yanında yabancı dil eğitimi de alan Atatürk, yazları izinli döndüğü Selanik'te Fransızca dersleri gördü.

Daha sonra İstanbul'a gelerek 1899'da girdiği Harp Okulu'nu 1902'de teğmen rütbesiyle bitiren Atatürk, Harp Akademisinden de 1905'te kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu.

Atatürk, kurmaylık stajı için, 1905'te Şam'da 5. Ordu emrine atandı. Suriye bölgesindeki üstün hizmetleri nedeniyle Beşinci Rütbe'den Mecidi Nişanı verilen Atatürk, 1907'de merkezi Makedonya'nın Manastır şehrinde bulunan 3. Ordu Karargahı'na atandı. Atatürk,

3. Ordu Karargahı'nın Selanik'teki kurmay şubesinde görevlendirildi.

Mustafa Kemal Atatürk, Manastır ve Selanik'te görevliyken 1909'da İstanbul'daki 31 Mart Vakası'nı bastıran Hareket Ordusu'nda görev yaptı.

1910'da Arnavutluk'taki isyanı bastırmak için düzenlenen harekatta da görevlendirilen Atatürk, İtalya'nın 1911'de Trablusgarp'a asker çıkarması üzerine Tobruk'a gönderildi.

Tobruk ve Derne'de Türk kuvvetlerini başarıyla yönettikten sonra binbaşı rütbesiyle 1912-1913 yıllarında Balkan Savaşı'na katılan Atatürk, Edirne'yi Bulgaristan'dan geri alan kolorduda görev yaptı.

Çanakkale'de üstün başarı

Atatürk, 1913'te Sofya'da ataşeliğe atandı. Ataşe olarak görev yaptığı sırada, Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine Atatürk, Başkomutanlık Vekaleti'ne müracaat ederek cephede görev almak istedi.

Kendisine “Sizin için orduda her zaman bir görev vardır. Ancak Sofya Ataşemiliterliği'ni daha önemli gördüğümüzden sizi orada bırakıyoruz.” cevabının verilmesi üzerine Büyük Önder, Başkomutan Vekili Enver Paşa'ya şu mektubu yazdı:

“Vatanın müdafaasına ait faal vazifelerden daha mühim ve yüce bir vazife olamaz. Arkadaşlarım muharebe cephelerinde, ateş hatlarında bulunurken ben, Sofya'da ataşemiliterlik yapamam. Eğer birinci sınıf subay olmak liyakatinden mahrumsam, kanaatiniz bu ise, lütfen açık söyleyiniz.”

Bunun üzerine Atatürk, 1915'te Esat Paşa komutasındaki 3. Kolordu'ya bağlı Tekirdağ'da oluşturulacak 19. Tümen Komutanlığına atandı.

Gelibolu Yarımadası'na asker çıkaran ve Conkbayırı'na ilerleyen düşman birlikleri Atatürk'ün komutasındaki 19. Tümen kuvvetlerinin taarruzuyla geri çekildi. Atatürk, “Anafartalar kahramanı” olarak ün kazandı.

Atatürk, Conkbayırı taarruzu sırasında göğsüne isabet eden şarapnel parçasının göğüs cebindeki saati parçalayarak dönmesi sonucu mutlak bir ölümden kurtuldu.

Doğu Cephesi'nde 16. Kolordu Komutanlığına atanan Atatürk, 1916'da Rus saldırılarını durdurarak Bitlis ve Muş'u düşmandan geri aldı ve bu cephede generalliğe terfi etti.

1917'de Filistin ve Suriye'de görevli 7'nci Ordu Komutanlığı'na atanan Atatürk, aynı yıl Velihaht Vahdettin ile Almanya'ya giderek Alman Genel Karargahı ve Alman savaş

cephelerinde incelemelerde bulundu.

1918'de yeniden görevlendirildiği Suriye cephesinde 7'nci Ordu Komutanıyken, Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra İstanbul'a döndü. Ülkeyi düşman işgalinden kurtarmak amacını gizli tutarak, Ordu Müfettişliği görevi ile İstanbul'dan ayrıldı.

Tam bağımsızlığa giden ilk adım

Karadeniz yoluyla 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal, 22 Haziran 1919'da Amasya Genelgesi'ni yayımladı. Türk milletine, “Vatanın bütünlüğünün ve milletin bağımsızlığının tehlikede olduğunu, azim ve kararlılıkla vatanın kurtarılması için Sivas'ta bir kongre toplanacağını” bildirdi. Ayrıca Osmanlı Hükümeti'nin verdiği görevden ve askerlikten istifa ederek, 23 Temmuz 1919'da Erzurum'da, 4 Eylül 1919'da Sivas'ta toplanan kongrelerin başkanlığını yaptı.

Bu kongrelerde, “Düşman işgaline karşı milletin vatani savunacağı, bu amaçla geçici bir hükümetin kurulacağı ve bir milli meclisin toplanacağı, manda ve himayenin kabul edilmeyeceği” kararları alındı ve açıklandı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), onun çabalarıyla 23 Nisan 1920'de Ankara'da tarihi görevine başladı. Mustafa Kemal Atatürk, Meclis ve Hükümet Başkanı seçildi.

TBMM açılmadan 17 gün önce, 6 Nisan 1920'de, Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla Anadolu Ajansı (AA) kuruldu. “Türkiye'nin sesini dünyaya duyurmak” amacıyla kurulan AA, TBMM'nin çıkardığı ilk yasaları duyurdu, Milli Mücadele'nin ve Kurtuluş Savaşı'nın her aşamasına tanıklık etti.

TBMM açılarak milli bir hükümet kurulmasına rağmen Osmanlı Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında 10 Ağustos 1920'de Sevr Antlaşması imzalandı.

Büyük Önder Atatürk, United Telegraph gazetesi muhabirine yaptığı açıklamada, Sevr Antlaşması'nı tanımadıklarını vurgulayarak, “Siyasi, adli, iktisadi ve mali bağımsızlığımızı imhaya ve neticede yaşama hakkımızı inkara ve kaldırmaya yöneltilmiş Sevr Antlaşması bizce mevcut değildir.” ifadelerini kullandı.

TBMM tarafından Osmanlı Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında imzalanan Sevr Antlaşması'nın kabul edilmediği dünyaya duyuruldu.

Yunan Ordusu bozguna uğratıldı

İtilaf Devletleri'nin yardımıyla İzmir'i işgal eden Yunan kuvvetlerinin ilerlemesi, 1921'de Birinci ve İkinci İnönü savaşlarıyla durduruldu.

Yunan ordusunun 23 Ağustos 1921'de yeniden taarruz etmesiyle Sakarya Meydan Muharebesi başladı. Atatürk, birliklere, “Savunma hattı yoktur, savunma sathı vardır. O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz.” emrini verdi.

Yunan ordusu bozguna uğratılarak, Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın yönettiğı Türk ordusu, Sakarya Meydan Muharebesi'ni zaferle sonuçlandırdı. 22 gün süren bu savaşta Yunan ordusu ağır kayıplara uğratıldı. Bu zafer nedeniyle Mustafa Kemal Atatürk'e, TBMM tarafından “Mareşal” rütbesi ve “Gazi” unvanı verildi.

Sakarya Zaferi'nin ardından 13 Ekim 1921'de Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması, 20 Ekim 1921'de Fransızlarla Hatay haricinde bugünkü Türkiye sınırının çizildiğı Ankara Antlaşması imzalandı.

Atatürk'ün komutanlığında Türk ordusu, vatanı düşman işgalinden kurtarmak için 26 Ağustos 1922'de karşı saldırıya geçerek Büyük Taarruz'u başlattı.

Mustafa Kemal Paşa'nın yönettiğı 30 Ağustos 1922'deki Dumlupınar (Başkomutan) Meydan Muharebesi'nde Türk ordusu, Yunan ordusunun büyük kısmını yok etti. Bozguna uğrayarak kaçan düşman kuvvetlerini izleyen Türk ordusu, 9 Eylül 1922'de İzmir'e girdi.

Anadolu'yu düşman istilasından kurtaran büyük askeri zaferlerin ardından 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalandı ve İtilaf Devletleri işgal ettikleri Türk topraklarından çekildi.

Lozan Antlaşması

İsmet İnönü başkanlığındaki Türkiye heyeti ile İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya arasında 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalandı.

Büyük Önder, Lozan Antlaşması'na ilişkin, “Bu antlaşma, Türk milleti aleyhine, asırlardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması'yla tamamlandığı zannedilmiş büyük bir suikastın yıkılışını ifade eder bir vesikadır.” değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı

Kurtuluş Savaşı'nın ardından TBMM tarafından 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilirken,

Mustafa Kemal Atatürk de cumhurbaşkanı seçildi. 1938'deki ölümüne dek arka arkaya 4 kez cumhurbaşkanı seçilen Atatürk, bu görevi en uzun süre yürüten Cumhurbaşkanı oldu.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'e 14 Haziran 1926'da İzmir'de yapılması planlanan suikast girişimi engellendi. Suikast girişiminin elebaşları İzmir'de tutuklandı.

Büyük Önder, suikast girişimine ilişkin Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada, “Alçak girişimin benim şahsımdan ziyade mukaddes Cumhuriyetimize ve onun dayandığı yüksek ilkelerimize yönelmiş bulunduğuna şüphe yoktur. Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.” değerlendirmesinde bulundu.

Gazi Mustafa Kemal'e, 24 Kasım 1934'te 2587 sayılı Kanunla “Atatürk” soyadı verildi ve bu soyadının başkaları tarafından kullanılması yasaklandı.

Türkiye'nin bölgesinde ve dünyada etkili bir aktör olarak öne çıkmasına katkıda bulundu

Mustafa Kemal Atatürk, 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın etkilerini hafifletmek ve ülkenin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla 1933'te Beş Yıllık Sanayi Planı'nı başlattı. Aynı dönemde dış politikada da önemli adımlar atıldı; Milletler Cemiyeti'ne girilmesi, Balkan Antantı'nın imzalanması, Montrö Boğazlar Sözleşmesi ve Sadabat Paktı gibi girişimler, Türkiye'nin bölgesinde ve dünyada etkili bir aktör olarak öne çıkmasına katkıda bulundu.

Atatürk, Hatay'ın anavatanına katılması için yoğun diplomatik çaba sarf etti ve onun bu amacı, vefatının ardından 1939'da gerçekleşti.

Yalnızca Türk milletinin Kurtuluş Savaşı'nı başarıyla yöneten bir komutan olarak değil, aynı zamanda gerçekleştirdiği devrimlerle de dahi bir devlet adamı olarak tarihe geçen Mustafa Kemal Atatürk, 57 yıl süren yaşamında, milletinin ve vatanının bağımsızlığı için yılmadan çalıştı ve girdiği her mücadeleden zaferle çıktı.

Askeri ve siyasi dehasıyla Türk ve dünya tarihine adını altın harflerle yazdıran Mustafa Kemal Atatürk, 10 Kasım 1938'de 57 yaşındayken Dolmabahçe Sarayı'nda saat 9'u 5 geçte hayata gözlerini yumdu.

Atatürk'ün vefatı sadece Türkiye'de değil bütün dünyada büyük üzüntüyle karşılanırken, yabancı devlet adamları birçok açıklama yaptı ve mesaj yayımladı.

Atatürk'ün naaşı 10 Kasım 1953'te Anıtkabir'e nakledildi

Atatürk'ün Türk bayrağına sarılı tabutu, Dolmabahçe Sarayı büyük tören salonunda bir katafalk üzerine yerleştirilerek 3 gün süreyle milletin ziyaretine bırakıldı.

Cenaze, daha sonra 20 Kasım 1938'de Ankara'ya getirildi ve 21 Kasım 1938'de büyük törenle Etnografya Müzesi'ndeki geçici kabrine konuldu. Cenaze törenine bütün dünya devletleri özel temsilciler gönderdi. Törende, Çanakkale'de ve diğer muharebelerde Atatürk'e karşı savaşmış yabancı generaller de yer aldı.

Atatürk'ün naaşı, ölümünün 15'inci yılı olan 10 Kasım 1953'te Anıtkabir'e nakledildi.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA